

SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI

IZMEĐU

REPUBLIKE SRBIJE

I

DRŽAVA EFTA

## PREAMBULA

Republika Srbija (u daljem tekstu Republika Srbija), s jedne strane,

i Island, Kneževina Lihtenštajn, Kraljevina Norveška, Švajcarska Konfederacija (u daljem tekstu: države EFTA ), s druge strane,

u daljem tekstu svaka pojedinačna država biće Strana ili zajedno Strane:

UZIMAJUĆI U OBZIR zajedničku želju da ojačaju veze između Republike Srbije, s jedne strane, i država EFTA, s druge strane, uspostavljanjem bliskih i trajnih odnosa;

POZIVAJUĆI se na zajedničku nameru da aktivno učestvuju u procesu evro-mediteranskih ekonomskih integracija i izražavajući svoju spremnost da sarađuju u nalaženju puteva i načina da osnaže taj proces;

POTVRĐUJUĆI svoje opredeljenje za demokratiju, ljudska prava i osnovne slobode, kao i za političke i ekonomske slobode u skladu sa svojim obavezama prema međunarodnom pravu, uključujući Povelju Ujedinjenih nacija i Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima;

POTVRĐUJUĆI svoje opredeljenje za ekonomski i socijalni razvoj, zaštitu zdravlja i bezbednosti, poštovanje osnovnih prava radnika, uključujući principe koji su utvrđeni u relevantnim konvencijama Međunarodne organizacije rada (ILO);

U NAMERI da stvore nove mogućnosti za zapošljavanje i poprave zdravstveni i životni standard građana na svojim teritorijama;

U ŽELJI da stvore povoljne uslove za razvoj i diversifikaciju međusobne trgovine, kao i za unapređenje komercijalne i ekonomske saradnje u oblastima koje su im u zajedničkom interesu, na osnovu jednakosti, uzajamne koristi, nediskriminacije i međunarodnog prava;

REŠENE da unaprede i još više osnaže multilateralni trgovinski sistem, polazeći od prava i obaveza koje imaju prema Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svetske trgovinske organizacije (u daljem tekstu: STO), i drugim sporazumima dogovorenim na osnovu njega, čime doprinose skladnom razvoju i povećanju svetske trgovine;

UZIMAJUĆI U OBZIR da nijedna odredba ovog sporazuma ne sme biti protumačena tako da Strane oslobodi od obaveza koje imaju prema drugim međunarodnim sporazumima, posebno prema Sporazumu iz Marakeša o osnivanju STO i drugim sporazumima dogovorenim na osnovu njega;

REŠENE da primene ovaj sporazum u cilju očuvanja i zaštite životne sredine i korišćenja prirodnih bogatstava u skladu sa principom održivog razvoja;

POTVRĐUJUĆI svoje opredeljenje za vladavinu prava, sprečavanje i suzbijanje korupcije u oblasti međunarodne trgovine i ulaganja, kao i za promovisanje principa transparentnosti i dobre uprave;

KONSTATUJUĆI značaj odgovornog korporativnog ponašanja i njegovog doprinosa održivom ekonomskom razvoju i potvrđujući svoju podršku naporima za promovisanje relevantnih međunarodnih standarda;

IZRAŽAVAJUĆI svoju spremnost da ispitaju mogućnost razvijanja i produbljivanja ekonomskih odnosa, kako bi ih proširile na oblasti koje nisu obuhvaćene ovim sporazumom;

UVERENE da će ovaj sporazum unaprediti konkurentnost njihovih preduzeća na globalnim tržištima i stvoriti uslove koji podstiču razvoj međusobnih ekonomskih, trgovinskih i investicionih veza;

ODLUČILE SU, pridržavajući se gore navedenog, da zaključe sledeći Sporazum (u daljem tekstu: ovaj sporazum):

## GLAVA 1

### OPŠTE ODREDBE

#### Član 1.

##### *Ciljevi*

1. Sklapanjem ovog sporazuma i dopunskih sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima koji se istovremeno zaključuju između Republike Srbije i svake pojedinačne države EFTA, Republika Srbija i države EFTA uspostaviće zonu slobodne trgovine, u cilju podsticanja prosperiteta i ekonomskog razvoja na svojim teritorijama.
2. Ciljevi ovog sporazuma, koji se zasniva na trgovinskim odnosima između tržišnih ekonomija i poštovanju demokratskih principa i ljudskih prava su:
  - (a) ostvariti liberalizaciju trgovine robom u skladu sa članom XXIV Opšteg sporazuma o carinama i trgovini (u daljem tekstu: GATT 1994);
  - (b) uzajamno povećati mogućnosti za ulaganja između Strana i postepeno stvoriti okruženje koje pogoduje unapređenju trgovine uslugama;
  - (v) obezbediti pravične uslove za konkurenciju u trgovini između Strana i osigurati odgovarajuću i delotvornu zaštitu prava intelektualne svojine;
  - (g) postepeno ostvariti dodatnu liberalizaciju na tržištima javnih nabavki Strana na uzajamnoj osnovi; i
- (d) doprineti na taj način skladnom razvoju i povećanju svetske trgovine.

#### Član 2.

##### *Trgovinski odnosi koje uređuje ovaj sporazum*

Ovaj sporazum se odnosi na trgovinske odnose između Republike Srbije, s jedne strane i pojedinačnih država EFTA, s druge strane, ali ne i na trgovinske odnose između pojedinačnih država EFTA, osim ako se drugačije ne predvidi ovim sporazumom.

#### Član 3.

##### *Teritorijalna primena*

1. Bez uticaja na Protokol B, ovaj sporazum se primenjuje:

- (a) na kopnenu teritoriju, unutrašnje vode i teritorijalno more Strane, kao i na vazdušni prostor iznad teritorije Strane, u skladu sa međunarodnim pravom; kao i
  - (b) izvan teritorijalnog mora, u pogledu mera koje Strane preduzimaju u vršenju svog suverenog prava ili nadležnosti u skladu s međunarodnim pravom.
2. Ovaj sporazum se ne odnosi na norvešku teritoriju Svalbard, uz izuzetak robne trgovine.

#### Član 4.

##### *Centralna, regionalna i lokalna uprava*

Svaka Strana će, unutar svoje teritorije, obezbediti da njene centralne, regionalne i lokalne uprave i organi, kao i nevladina tela s izvršnim ovlašćenjima, koja su na njih prenele centralne, regionalne ili lokalne uprave i organi, poštuju sve dužnosti i obaveze u skladu s ovim sporazumom.

#### Član 5.

##### *Javnost*

1. Strane će objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim svoje zakone, propise, sudske odluke, upravna rešenja koja imaju opštu primenu i međunarodne sporazume koje su zaključile, a koji mogu da utiču na sprovođenje ovog sporazuma.
2. Strane će odmah odgovoriti na konkretna pitanja i, na zahtev, jedna drugoj obezbediti informacije u vezi sa pitanjima koja se pominju u stavu 1. Od Strana se neće zahtevati da otkrivaju poverljive informacije.

## **GLAVA 2**

### **TRGOVINA ROBOM**

#### **Član 6.**

##### ***Obuhvat***

1. Ova glava se primenjuje na sledeće proizvode poreklom iz Republike Srbije ili određene države EFTA:

- (a) svi proizvodi razvrstani u glavi 25-97 Harmonizovanog sistema naziva i šifarskih oznaka robe (HS), isključujući proizvode koji se navode u Aneksu I;
- (b) prerađeni poljoprivredni proizvodi koji se navode u Protokolu A, uzimajući u obzir aranžmane koje predviđa taj protokol; i
- (v) riba i ostali morski proizvodi, kao što je predviđeno u Aneksu II.

2. Republika Srbija je sa svakom državom EFTA zaključila sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima na bilateralnoj osnovi. Ti sporazumi čine deo instrumenata za uspostavljanje zone slobodne trgovine između Republike Srbije i država EFTA.

#### **Član 7.**

##### ***Pravila o poreklu i načini administrativne saradnje***

Odredbe o pravilima o poreklu i načini administrativne saradnje su utvrđeni u Protokolu B.

#### **Član 8.**

##### ***Carine***

1. Po stupanju na snagu ovog sporazuma, Strane će ukinuti sve carine i dažbine jednakog dejstva kao carine na uvoz i izvoz proizvoda poreklom iz Republike Srbije ili određene države EFTA obuhvaćenih stavom 1(a) člana 6, osim ako nije drugačije predviđeno u Aneksu III. Neće se uvoditi nikave nove carine.

2. Carine i dažbine jednakog dejstva kao carine obuhvataju svaku carinu ili dažbinu bilo koje vrste koja je uvedena u vezi za uvozom ili izvozom određenog proizvoda, uključujući svaki oblik dodatne takse ili dodatne naknade, ali ne uključuju nikakvu dažbinu koja je određena u skladu s čl. III i VIII GATT 1994.

## Član 9.

### ***Bazne carine***

1. Bazna carina na koju se primenjuju postepena sniženja određena ovim sporazumom u odnosu na uvoz koji se odvija između Strana biće carina po statusu najpovlašćenije nacije (MFN carina) koju svaka Strana primenjuje od 1. februara 2009.godine.
2. Ukoliko se pre, tokom ili posle stupanja na snagu ovog sporazuma, primeni bilo koje sniženje na *erga omnes* osnovi, takve snižene carine zameniće bazne carine iz stava 1. od dana kada se počnu primenjivati ta sniženja ili od dana stupanja na snagu ovog sporazuma, ukoliko se to dogodi kasnije.
3. Snižene carine se zaokružuju na jednu decimalu ili, u slučaju specifičnih carina, na drugu decimalu.

## Član 10.

### ***Količinska ograničenja***

Prava i obaveze Strana u pogledu količinskih ograničenja, izuzev u slučajevima koje predviđa član XII GATT 1994, uređena su članom XI GATT 1994 koji se ovim ugrađuje u ovaj sporazum i čini njegov deo.

## Član 11.

### ***Unutrašnje oporezivanje i propisi***

1. Strane se obavezuju da primenjuju sve unutrašnje poreze i druge dažbine, kao i propise u skladu s članom III GATT 1994 i drugim relevantnim sporazumima STO.
2. Izvoznici ne mogu ostvariti povraćaj unutrašnjeg poreza koji prelazi iznos indirektnog poreza za proizvode izvezene na teritoriju jedne od Strana.

## Član 12.

### ***Sanitarne i fitosanitarne mere***

1. Prava i obaveze Strana u vezi sa sanitarnim i fitosanitarnim merama uređena su Sporazumom STO o primeni sanitarnih i fitosanitarnih mera.
2. Strane će razmeniti nazive i adrese centara za kontakt koji poseduju sanitarnu i fitosanitarnu ekspertizu, kako bi olakšale komunikaciju i razmenu informacija između njih.

Član 13.

***Tehnički propisi***

1. Prava i obaveze Strana u vezi sa tehničkim propisima, standardima i procenama usaglašenosti uređena su Sporazumom STO o tehničkim preprekama trgovini.
2. Strane će osnažiti saradnju na polju tehničkih propisa, standarda i procene usaglašenosti u cilju boljeg međusobnog razumevanja sistema svake od njih i olakšavanja pristupa svojim tržištima.

Član 14.

***Olakšavanje trgovine***

Strane će, u skladu s odredbama Aneksa IV, u cilju olakšavanja trgovine između Republike Srbije i država EFTA, učiniti sledeće:

- (a) pojednostaviti, u najvećoj mogućoj meri, procedure u vezi sa trgovinom robom i pratećim uslugama;
- (b) unaprediti međusobnu saradnju, kako bi povećale svoje učešće u izradi i primeni međunarodnih konvencija i preporuka u vezi sa olakšavanjem trgovine; i
- (v) saradivati po pitanju olakšavanja trgovine u okviru Mešovitog komiteta.

Član 15.

***Potkomitet za pravila o poreklu, carinske procedure i olakšavanje trgovine***

1. U vezi sa čl. 7. i 14, u okviru Mešovitog komiteta osniva se Potkomitet za pravila o poreklu, carinske procedure i olakšavanje trgovine (u daljem tekstu: Potkomitet).
2. Mandat Potkomiteta utvrđen je u Aneksu V.



## Član 16.

### ***Državna trgovinska preduzeća***

Prava i obaveze Strana u vezi sa državnim trgovinskim preduzećima uređena su članom XVII GATT 1994 i Dogovorom o tumačenju člana XVII GATT 1994 koji se ovim ugrađuju u ovaj sporazum i čine njegov deo.

## Član 17.

### ***Subvencije i kompenzatorne mere***

1. Prava i obaveze Strana u vezi sa subvencijama i kompenzatornim merama uređena su u skladu sa čl. VI i XVI GATT 1994 i Sporazumom STO o subvencijama i kompenzatornim merama, osim ako nije drugačije predviđeno u stavu 2.

2. Pre nego što Republika Srbija ili određena država EFTA, zavisno od slučaja, pokrene postupak, kako bi utvrdila postojanje, stepen i učinak navodne subvencije u Republici Srbiji ili određenoj državi EFTA, kao što je predviđeno u članu 11. Sporazuma STO o subvencijama i kompenzatornim merama, Strana koja razmatra pokretanje takvog postupka obavestiće pismenim putem Stranu čija je roba predmet tog ispitivanja i dati rok od 45 dana u cilju pronalaženja međusobno prihvatljivog rešenja. Konsultacije će biti održane u okviru Mešovitog komiteta, ukoliko bilo koja od Strana to zatraži u roku od 20 dana od prijema obaveštenja.

## Član 18.

### ***Antidampinške mere***

1. Nijedna Strana neće primenjivati antidampinške mere, predviđene u članu VI GATT 1994 i Sporazumu STO o primeni člana VI GATT 1994 u odnosu na proizvode poreklom iz druge Strane.

2. Strane potvrđuju da se na ekonomske uzroke koji dovode do doppinga može uticati efikasnom primenom pravila konkurencije.

## Član 19.

### ***Pravila konkurencije u vezi sa preduzećima***

1. Niže navedeno nije u skladu sa ispravnom primenom ovog sporazuma, ukoliko utiče na trgovinu između Republike Srbije i određene države EFTA:

- (a) svi sporazumi između učesnika na tržištu, odluke asocijacija preduzeća i dogovorna praksa preduzeća čiji je cilj ili učinak sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije; i
  - (b) zloupotreba dominantnog položaja od strane jednog ili više učesnika na tržištu na celoj teritoriji Strane ili na njenom većem delu.
2. Odredbe stava 1. primenjuju se i na delatnosti javnih preduzeća i preduzeća kojima Strane odobre posebna ili isključiva prava, u meri u kojoj primena ovih odredbi ne ometa, pravno ili stvarno, vršenje odgovarajućih javnih poslova koji su im dodeljeni.
3. Odredbe st. 1. i 2. neće se tumačiti tako da predstavljaju bilo kakvu direktnu obavezu za preduzeća.
4. Ukoliko jedna od Strana smatra da određena praksa nije u skladu s odredbama st. 1. i 2, dotične Strane će Mešovitom komitetu pružiti svu potrebnu pomoć, kako bi ispitao slučaj i, prema potrebi, ukinuo praksu koja je predmet prigovora. Ukoliko dotična Strana ne uspe da ukine praksu protiv koje je uložena žalba u roku koji je odredio Mešoviti komitet, ili ukoliko Mešoviti komitet ne uspe da postigne dogovor posle konsultacija, odnosno po isteku 30 dana od obaveštenja o tim konsultacijama, druga Strana može da donese odgovarajuće mere za rešavanje teškoća nastalih zbog prakse o kojoj je reč.

#### Član 20.

##### *Opšte zaštitne mere*

1. Prava i obaveze Strana u vezi sa opštim zaštitnim merama uređena su u članu XIX GATT 1994 i Sporazumom STO o zaštitnim merama.
2. Prilikom preduzimanja opštih zaštitnih mera, Strana će isključiti uvoz određenog proizvoda poreklom iz jedne ili nekoliko Strana, ukoliko takav uvoz sam po sebi ne uzrokuje ili ne pretili da prouzrokuje ozbiljnu štetu. Strana koja preduzima meru pružiće dokaze da je takvo isključenje u skladu s pravilima i praksom STO.

Član 21.

***Bilateralne zaštitne mere***

1. U slučaju da se, kao rezultat sniženja ili ukidanja carine prema ovom sporazumu, bilo koji proizvod poreklom iz jedne Strane uveze u povećanim količinama na teritoriju druge Strane u apsolutnim ili relativnim iznosima u odnosu na domaću proizvodnju i pod takvim uslovima da predstavlja značajan razlog za nastupanje ozbiljne štete ili pretnje od takve štete za domaću privrednu granu koja proizvodi slične ili direktno konkurentne proizvode na teritoriji Strane uvoznice, Strana uvoznica može da preduzme bilateralne zaštitne mere u minimalnom obimu koji je potreban da se otkloni ili spreči šteta, u skladu s odredbama st. 2-10.

2. Bilateralne zaštitne mere mogu biti preduzete samo po pružanju jasnih dokaza da je povećani uvoz prouzrokovao ili prei da prouzrokuje ozbiljnu štetu, prema istrazi sprovedenoj u skladu s procedurama koje su utvrđene u Sporazumu STO o zaštitnim merama.

3. Strana koja namerava da preduzme bilateralnu zaštitnu meru u skladu s ovim članom će, u svakom slučaju pre preduzimanja mere, odmah poslati obaveštenje o tome drugim Stranama i Mešovitom komitetu. To obaveštenje će sadržati sve relevantne informacije koje uključuju dokaze o nastupanju ozbiljne štete ili pretnje od iste prouzrokovane povećanim uvozom, tačan naziv proizvoda o kome je reč, meru koju predlaže, kao i predloženi datum njenog uvođenja, očekivano vreme trajanja i vremenski raspored postepenog ukidanja te mere.

4. Ukoliko se ispune uslovi iz stava 1, Strana uvoznica može preduzeti mere koje uključuju:

(a) obustavljanje daljih sniženja bilo koje carinske stope koje ovaj sporazum predviđa za taj proizvod; ili

(b) povećanje carinske stope za taj proizvod do nivoa koji neće prelaziti manju od sledeće dve stope:

(1) carinsku stopu po statusu najpovlašćenije nacije (MFN) koja se primenjuje u trenutku kada se mera preduzima; ili

(2) carinsku stopu po statusu najpovlašćenije nacije (MFN) koja se primenjuje na dan koji neposredno prethodi danu stupanja na snagu ovog sporazuma.

5. Bilateralne zaštitne mere primenjivaće se najduže dve godine. U izuzetnim okolnostima, posle ocene koju izvrši Mešoviti komitet, mere se mogu primenjivati u ukupnom trajanju od najviše tri godine. Nikakva mera se neće primenjivati na uvoz proizvoda na koji je prethodno primenjivana takva mera.

6. Mešoviti komitet će, u roku od 30 dana, od dana obaveštenja iz stava 3, ispitati dostavljene informacije kako bi se omogućilo nalaženje obostrano prihvatljivog rešenja za nastali problem. U nedostatku takvog rešenja, Strana uvoznica može da donese meru u skladu sa stavom 4, kako bi otklonila problem. Prilikom izbora bilateralne zaštitne mere, daće se prednost

meri koja najmanje remeti primenu ovog sporazuma. Druge Strane i Mešoviti komitet će odmah biti obavješteni o bilateralnoj zaštitnoj meri koja će biti predmet periodičnih konsultacija u okviru Mešovitog komiteta, posebno u cilju utvrđivanja vremenskog rasporeda za njeno ukidanje, čim okolnosti to dozvole.

7. Po prestanku primene mere, carinska stopa biće stopa koja bi se inače primenjivala da nije doneta mera.

8. U kritičnim okolnostima, gde bi odlaganje moglo da prouzrokuje štetu koju je teško popraviti, bilo koja Strana može da preduzme privremenu bilateralnu zaštitnu meru u skladu sa preliminarno utvrđenom činjenicom da postoje jasni dokazi da povećan uvoz predstavlja značajan razlog za nastupanje ozbiljne štete ili pretnje od iste za domaću privrednu granu. Strana koja namerava da preduzme takvu meru odmah će o tome obavestiti druge Strane i Mešoviti komitet. U roku od 30 dana od datuma obavještenja, biće pokrenute procedure iz st. 2-6.

9. Bilo koja privremena mera prestaje da važi najkasnije u roku od 200 dana. Period primene bilo koje privremene mere računa se u trajanju mere iz stava 5. i svakog produženja njenog trajanja. Sva povećanja carina biće odmah nadoknađena, ukoliko istraga iz stava 2. ne dovede do zaključka da su ispunjeni uslovi iz stava 1.

10. Posle pet godina od datuma stupanja na snagu ovog sporazuma, Strane će u okviru Mešovitog komiteta oceniti da li postoji potreba da zadrže mogućnost međusobne primene bilateralnih zaštitnih mera. Ukoliko, po izvršenoj prvoj oceni, Strane odluče da tu mogućnost ipak zadrže, one će, nakon toga, vršiti takve ocene svake dve godine u okviru Zajedničkog komiteta.

#### Član 22.

##### *Opšta izuzeća*

Prava i obaveze Strana u vezi sa opštim izuzećima uređena su u članu XX GATT 1994 koji se ovim ugrađuje u ovaj sporazum i čini njegov deo.

#### Član 23.

##### *Izuzeća iz razloga bezbednosti*

Prava i obaveza Strana u vezi sa izuzećima iz razloga bezbednosti uređena su u članu XXI GATT 1994 koji se ovim ugrađuje u ovaj sporazum i čini njegov deo.

### GLAVA 3

### ZAŠTITA INTELEKTUALNE SVOJINE

#### Član 24.

### ***Zaštita intelektualne svojine***

1. Strane će dodeliti i obezbediti odgovarajuću, delotvornu i nediskriminatornu zaštitu prava intelektualne svojine i predvideti mere za sprovođenje takvih prava, kao i protiv njihovog kršenja, falsifikovanja i piratstva u skladu sa odredbama ovog člana, Aneksom VI i međunarodnim sporazumima koji se u njemu navode.
2. Strane će međusobno dodeliti državljanima svake od njih tretman koji nije manje povoljan od onoga koji daju svojim državljanima. Izuzeća od ove obaveze moraju biti u skladu sa materijalnim odredbama čl. 3. i 5. Sporazuma STO o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (u daljem tekstu: Sporazum TRIPS).
3. Strane će međusobno dodeliti državljanima svake od njih tretman koji nije manje povoljan od onoga koji daju državljanima bilo koje druge države. Izuzeća od ove obaveze moraju biti u skladu sa materijalnim odredbama Sporazuma TRIPS, posebno čl. 4. i 5.
4. Strane se slažu da, na zahtev bilo koje Strane upućenom Mešovitom komitetu, preispitaju odredbe o zaštiti prava intelektualne svojine koje su sadržane u ovom članu i u Aneksu VI, u cilju daljeg unapređenja nivoa zaštite i izbegavanja ili otklanjanja trgovinskih poremećaja uzrokovanih postojećim nivoima zaštite prava intelektualne svojine.

## **GLAVA 4**

### **ULAGANJA, USLUGE I JAVNE NABAVKE**

#### **Član 25.**

#### ***Ulaganja***

1. Strane će nastojati da na svojoj teritoriji obezbede stabilne, pravične i transparentne uslove za ulagače drugih Strana koji vrše ulaganja ili su zainteresovane da vrše ulaganja na njihovoj teritoriji.
2. Strane će dozvoliti ulaganja ulagača drugih Strana u skladu sa svojim zakonima i propisima. One smatraju da je neprihvatljivo podsticati ulaganja snižavanjem zdravstvenih, sigurnosnih ili ekoloških standarda.
3. Strane pridaju važnost unapređenju ulaganja i tehnoloških tokova, kao sredstva za ostvarivanje ekonomskog rasta i razvoja. Saradnja u vezi s tim može da uključuje:
  - (a) odgovarajuća sredstva za utvrđivanje mogućnosti za ulaganja i kanale za informisanje o propisima koji se tiču ulaganja;
  - (b) razmenu informacija o merama za unapređenje ulaganja u inostranstvu; i
  - (v) unapređenje pravnog ambijenta koji pogoduje povećanju investicionih tokova.

4. Strane potvrđuju svoje opredeljenje da u okviru Mešovitog komiteta izvrše ocenu pitanja u vezi sa ulaganjima, najkasnije pet godina po stupanju na snagu ovog sporazuma, uključujući i pravo ulagača jedne Strane da osnivaju i upravljaju preduzećem na teritoriji druge Strane.

5. Republika Srbija s jedne strane, i Island, Kneževina Lihtenštajn i Švajcarska Konfederacija, s druge strane, uzdržaće se od proizvoljnih i diskriminacionih mera u vezi sa ulaganjima koje vrše ulagači druge Strane iz ovog stava i poštovaće obaveze koje su preuzele u pogledu konkretnih ulaganja koje vrši ulagač druge Strane iz ovog stava.

#### Član 26.

##### ***Trgovina uslugama***

1. Strane teže da ostvare postepenu liberalizaciju i otvore svoja tržišta za trgovinu uslugama u skladu s odredbama Opšteg sporazuma o trgovini uslugama (u daljem tekstu: GATS), uzimajući u obzir tekuće aktivnosti pod okriljem STO.

2. Ukoliko jedna Strana, po stupanju na snagu ovog sporazuma, dodeli državi neugovornici dodatne olakšice u pogledu pristupa njenom tržištu usluga, dužna je da pruži odgovarajuću priliku za započinjanje pregovora u cilju davanja tih olakšica drugoj Strani na uzajamnoj osnovi.

3. Strane se obavezuju da prate primenu st. 1. i 2. u cilju utvrđivanja sporazuma kojim se liberalizuje trgovina uslugama između njih u skladu sa članom V GATS.

#### Član 27.

##### ***Javne nabavke***

1. Strane će poboljšati međusobno razumevanje zakona i propisa u vezi s javnim nabavkama svake od njih u cilju postepene liberalizacije svojih tržišta javnih nabavki na osnovu nediskriminacije i uzajamnosti.

2. Kako bi povećale transparentnost, Strane će objaviti svoje zakone ili na drugi način učiniti dostupnim zakone, propise i upravna rešenja koja imaju opštu primenu, kao i zaključene međunarodne sporazume svake od njih koji mogu da utiču na njihova tržišta javnih nabavki. Strane će odmah odgovoriti na konkretna pitanja i, na zahtev, pružati jedna drugoj informacije u vezi sa tim.

3. Ukoliko jedna Strana, po stupanju na snagu ovog sporazuma, dodeli državi neugovornici dodatne olakšice u pogledu pristupa svom tržištu javnih nabavki, dužna je da se saglasi sa započinjanjem pregovora u cilju davanja istih olakšica drugoj Strani na uzajamnoj osnovi.

## GLAVA 5

### PLAĆANJA I KRETANJA KAPITALA

#### Član 28.

##### *Plaćanja tekućih transakcija*

U skladu s odredbama člana 30, Strane se obavezuju da omoguće da se sva plaćanja tekućih transakcija vrše u slobodno konvertibilnoj valuti.

#### Član 29.

##### *Kretanje kapitala*

1. Strane će obezbediti da kapital koji se uloži u kompanije osnovane u skladu sa zakonima svake od njih, svaki prinos koji iz toga proizlazi i iznosi koji nastaju iz likvidacija ulaganja, budu slobodno prenosivi.
2. Strane će održavati konsultacije u cilju olakšavanja kretanja kapitala između Republike Srbije i država EFTA i njegove potpune liberalizacije, čim to bude moguće.

#### Član 30.

##### *Platnobilansne teškoće*

U slučaju da Republika Srbija ili neka država EFTA ima ozbiljne platnobilansne teškoće, ili joj iste prete, Republika Srbija ili dotična država EFTA, može u skladu s uslovima utvrđenim u okviru GATT-a i čl. VIII i XIV Statuta Međunarodnog monetarnog fonda, preduzeti restriktivne mere u pogledu tekućih plaćanja, ukoliko su one nužne. Republika Srbija ili dotična država EFTA, zavisno od slučaja, odmah će obavestiti druge Strane o tim merama i, što pre, dostaviti vremenski raspored njihovog ukidanja.

#### Član 31.

##### *Pojašnjenja*

Podrazumeva se da obaveze koje se navode u ovoj glavi ne utiču na mere koje se primenjuju pravično, nediskriminatorno i u dobroj veri, u skladu sa sudskim nalogima ili presudama i upravnim postupcima. Takođe se podrazumeva da pravo ulagača da vrši slobodan prenos iznosa u odnosu na svoje ulaganje ne utiče ni na kakvu fiskalnu obavezu koju pomenuti ulagač može da ima.

## GLAVA 6 INSTITUCIONALNE ODREDBE

### Član 32.

#### *Mešoviti komitet*

1. Strane ovim sporazumom osnivaju Mešoviti komitet između Republike Srbije i država EFTA sastavljen od predstavnika Strana. Na čelu komiteta su ministri ili lica koja oni odrede.
2. Mešoviti komitet će:
  - (a) nadgledati i ocenjivati primenu ovog sporazuma, *inter alia*, i vršenjem sveobuhvatne ocene sprovođenja odredbi ovog sporazuma, uzimajući u obzir sve konkretne ocene koje su sadržane u ovom sporazumu;
  - (b) pratiti mogućnost dodatnog uklanjanja prepreka u trgovini i drugih restriktivnih mera koje se tiču trgovine između Republike Srbije i država EFTA;
  - (v) kontrolisati dalji razvoj ovog sporazuma;
  - (g) nadgledati rad svih potkomiteta i radnih grupa koji su osnovani u skladu s ovim sporazumom;
  - (d) nastojati da reši sporove koji mogu da nastanu u vezi s tumačenjem ili primenom ovog sporazuma; i
  - (đ) razmotriti svako pitanje koja može da utiče na sprovođenje ovog sporazuma.
3. Mešoviti komitet može da obrazuje potkomitete i radne grupe, koje smatra potrebnim, kako bi mu pomogli da ispuni svoje zadatke. Osim ako nije drugačije predviđeno ovim sporazumom, potkomitete i radne grupe deluju u skladu s mandatom koji utvrdi Mešoviti komitet.
4. Mešoviti komitet konsenzusom donosi odluke predviđene ovim sporazumom, a može da daje i preporuke.
5. Mešoviti komitet je dužan da se sastane u roku od godinu dana po stupanju na snagu ovog sporazuma. Posle toga, sastaje se kadgod to bude potrebno, uz uzajamnu saglasnost Strana, po pravilu svake dve godine. Njegovim sastancima zajednički predsedavaju Republika Srbija i jedna država EFTA. Mešoviti komitet donosi svoj poslovnik.
6. Svaka Strana može, u svakom trenutku, putem pismenog obaveštenja drugim Stranama, zatražiti održavanje vanrednog sastanka Mešovitog komiteta. Takav sastanak održaće se u roku od 30 dana od prijema tog zahteva, osim ako se Strane drukčije ne dogovore.



7. Mešoviti komitet može da predloži izmene i dopune aneksa i protokola uz ovaj sporazum. U skladu sa stavom 8. može da odredi datum stupanja na snagu takvih odluka.

8. Ukoliko predstavnik jedne Strane u Mešovitom komitetu prihvati odluku koja podleže ispunjenju ustavnih zahteva, ta odluka stupa na snagu na dan kada poslednja Strana obavesti da su njeni domaći uslovi ispunjeni, osim ako na samoj odluci nije naveden neki kasniji datum. Mešoviti komitet može da odluči da ta odluka stupi na snagu za one Strane koje su ispunile zahteve svog domaćeg zakonodavstva, pod uslovom da je Republika Srbija jedna od tih Strana. Strana može da privremeno primenjuje određenu odluku Mešovitog komiteta, dok ta odluka ne stupi na snagu za tu Stranu u skladu sa njenim ustavnim zahtevima.

## **GLAVA 7**

### **REŠAVANJE SPOROVA**

#### **Član 33.**

#### ***Konsultacije***

1. U slučaju razlike u tumačenju, sprovođenju i primeni ovog sporazuma, Strane će učiniti sve da, putem saradnje i konsultacija, dođu do uzajamno zadovoljavajućeg rešenja.

2. Bilo koja Strana može da pismenim putem zatraži konsultacije s bilo kojom drugom Stranom u vezi sa svakom postojećom ili predloženom merom ili bilo kojim drugim pitanjem za koje smatra da može da utiče na primenu ovog sporazuma. Strana koja zahteva konsultacije će o tome u isto vreme pismeno obavestiti druge Strane i dostaviti sve relevantne informacije.

3. Konsultacije se obavljaju u okviru Mešovitog komiteta, ukoliko bilo koja od Strana to zatraži, i to u roku od 20 dana od prijema obaveštenja iz stava 2, u cilju nalaženja opšte prihvatljivog rešenja. Ukoliko Strana kojoj je takav zahtev podnet u skladu sa stavom 2, ne odgovori na njega u roku od deset dana i ne započne konsultacije u roku od 20 dana po prijemu tog zahteva, Strana koja podnosi zahtev ima pravo da zahteva osnivanje arbitražnog veća u skladu sa članom 34.

Član 34.

**Arbitraža**

1. Oštećena Strana može putem pismenog obaveštenja Strani na koju se žali podneti na arbitražu sporove između Strana u vezi sa tumačenjem prava i obaveza prema ovom Sporazumu koji nisu rešeni putem direktnih konsultacija ili u okviru Mešovitog komiteta u roku od 60 dana od datuma prijema zahteva za konsultacije. Primerak tog obaveštenja biće dostavljen svim drugim Stranama, tako da svaka od tih Strana može da odluči da li da učestvuje u sporu ili ne.
2. U slučaju da više od jedne Strane zahteva osnivanje arbitražnog veća u vezi s tim istim pitanjem, kad god je to izvodljivo, može se odrediti isto arbitražno veće kako bi razmotrilo takve sporove<sup>1</sup>.
3. Strana koja nije strana u sporu ima pravo da, po dostavi pismenog zahteva stranama u sporu, uputi pismene primedbe arbitražnom veću, kao i da od strana u sporu dobije pismene primedbe, uključujući i anekse, prisustvuje raspravama i da usmene izjave.
4. Arbitražno veće se sastoji od tri člana. U roku od 25 dana od prijema obaveštenja iz stava 1, svaka strana u sporu imenuje po jednog člana, osim ako se ne odredi arbitražno veće u skladu sa stavom 2. U tom slučaju, jednog člana imenuje Republika Srbija, a jednog člana imenuju države EFTA. Dva člana koja su već imenovana imenuju trećeg člana u roku od 30 dana od imenovanja tog drugog člana. Treći član ne sme biti državljanin Strana, niti imati trajni boravak na teritoriji bilo koje Strane. Član koji bude tako imenovan biće predsednik arbitražnog veća.
5. Arbitražno veće je dužno da, u svetlu odredaba ovog sporazuma koje se primenjuju i tumače u skladu s pravilima tumačenja javnog međunarodnog prava, ispita slučaj koji se pominje u zahtevu za osnivanje arbitražnog veća. Odluka arbitražnog veća je konačna i obavezujuća za strane u sporu.
6. Arbitražno veće donosi odluku u roku od 180 dana od dana imenovanja predsednika veća. Taj period može biti produžen za najviše 90 dana, ukoliko se strane u sporu slože s tim.
7. Strane u sporu podjednako snose troškove arbitražnog veća, uključujući i naknadu za rad njenih članova.
8. Ukoliko nije drugačije navedeno u ovom sporazumu, ili se strane u sporu drukčije ne dogovore, primenjivaće se Opciona pravila Stalnog arbitražnog suda za rešavanje arbitražnih sporova između dve države koja su na snazi od 20. oktobra 1992. godine.

Član 35.

**Sprovođenje odluke**

---

<sup>1</sup> Za potrebe ove glave, izrazi Strana i strana u sporu se koriste bez obzira na to da li su dve ili više Strana uključene u spor ili ne.

1. Strana u sporu je dužna da, bez odlaganja, postupi po odluci arbitražnog veća. Ukoliko nije moguće da odmah postupi po istoj, strane u sporu će se dogovoriti oko razumnog vremenskog roka da se to uradi. U nedostatku takvog dogovora u roku od 30 dana od datuma odluke, bilo koja strana u sporu može da, u roku od deset dana po isteku tog perioda, zatraži od prvobitnog arbitražnog veća da utvrdi dužinu razumnog vremenskog roka.
2. Strana u sporu obaveštava drugu stranu u sporu o meri koju je donela kako bi sprovela odluku.
3. Ukoliko Strana u sporu ne uspe da postupi po odluci u razumnom vremenskom periodu, a strane u sporu se ne dogovore ni o kakvoj nadoknadi, druga Strana u sporu može, sve dok se odluka pravilno ne sprovede ili se spor drukčije ne reši, a po prethodnom obaveštenju u roku od 30 dana unapred, obustaviti primenu olakšica koje se dodeljuju prema ovom sporazumu, ali samo u obimu koji je ekvivalentan meri za koju je arbitražno veće ustanovilo da krši ovaj sporazum.
4. Na zahtev bilo koje strane u sporu, arbitražno veće odlučuje o svakom sporu u vezi sa sprovođenjem odluke ili najavljenom obustavom olakšica, pre nego što bude mogla da se zahteva nadoknada ili primeni obustava olakšica. Arbitražno veće, takođe, može odlučivati o tome da li su implementacione mere donete po obustavi olakšica u skladu s njegovom odlukom, kao i o tome da li obustavu olakšica treba ukinuti ili preinačiti. Odluka arbitražnog veća u skladu s ovim stavom se po pravilu donosi u roku od 45 dana od dana prijema zahteva.

#### Član 36.

#### *Izuzetia od primene*

Ova glava se ne primenjuje na čl.12. i 13, stav 1. člana 17. i stav 1. člana 20, u slučajevima gde može da se primeni Dogovor STO o pravilima i procedurama za rešavanje sporova.

### **GLAVA 8**

#### **ZAVRŠNE ODREDBE**

#### Član 37.

#### *Ispunjenje obaveza*

Strane će preduzeti sve potrebne opšte ili posebne mere, kako bi ispunile svoje obaveze prema ovom sporazumu.

#### Član 38.

### ***Aneksi i protokoli***

Aneksi i protokoli uz ovaj sporazum, uključujući njihove dodatke, čine sastavni deo ovog sporazuma.

#### Član 39.

### ***Razvojna klauzula***

1. Strane se obavezuju da revidiraju ovaj sporazum u svetlu daljih kretanja u međunarodnim ekonomskim odnosima, između ostalog, i u okviru STO, te da, u tom kontekstu, i, u svetlu svakog relevantnog činioca, ispitaju mogućnost daljeg razvijanja i produbljivanja međusobne saradnje u skladu s ovim sporazumom, kao i da prošire oblasti koje su njime obuhvaćene. Mešoviti komitet će redovno ispitivati ovu mogućnost i, po potrebi, davati preporuke Stranama, posebno u cilju započinjanja pregovora.
2. Sporazumi koji proisteknu iz procedure iz stava 1. podležu ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju Strana u skladu s njihovim procedurama.

#### Član 40.

### ***Izmene i dopune***

1. Strane mogu da se dogovore o bilo kojoj izmeni i dopuni ovog sporazuma. Ukoliko se Strane drukčije ne dogovore, izmene i dopune stupaju na snagu prvog dana trećeg meseca po deponovanju poslednjeg instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.
2. Tekst izmena i dopuna, kao i instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod depozitara.

#### Član 41.

### ***Odnos prema drugim međunarodnim sporazumima***

1. Odredbe ovog sporazuma ne utiču na prava i obaveze Strana prema Sporazumu STO i drugim sporazumima koji su dogovoreni na osnovu njega i čije su ugovornice, niti na njihova prava i obaveze prema bilo kom drugom međunarodnom sporazumu čije su one ugovornice.

2. Ovaj sporazum ne sprečava održavanje ili uspostavljanje carinskih unija, zona slobodne trgovine, aranžmana o pograničnoj trgovini i ostalih preferencijalnih sporazuma u meri u kojoj isti nemaju za posledicu smanjenje trgovinskih dogovora predviđenih ovim sporazumom.

3. U slučaju da jedna Strana uđe u carinsku uniju ili zaključi sporazum o slobodnoj trgovini sa trećom stranom, ona će, na zahtev bilo koje druge Strane, pružiti odgovarajuću priliku za održavanje konsultacija sa Stranom koja je taj zahtev podnela.

#### Član 42.

##### ***Pristupanje***

1. Svaka država koja postane članica Evropskog udruženja slobodne trgovine može da pristupi ovom sporazumu, ukoliko Mešoviti komitet odobri njeno pristupanje, u skladu s uslovima i odredbama o kojima se Strane dogovore. Instrument pristupanja se deponuje kod depozitara.

2. U odnosu na državu koja pristupa, ovaj sporazum stupa na snagu prvog dana trećeg meseca po deponovanju njenog instrumenta ratifikacije ili nakon što postojeće Strane ugovornice odobre uslove pristupanja, ukoliko se to dogodi kasnije.

#### Član 43.

##### ***Povlačenje i prestanak važenja***

1. Svaka Strana može da se povuče iz ovog sporazuma putem pismenog obaveštenja depozitaru. Povlačenje stupa na snagu šest meseci od datuma prijema tog obaveštenja od strane depozitara.

2. Ukoliko se Republika Srbija povuče, ovaj sporazum prestaje da važi onda kada njeno povlačenje stupa na snagu.

3. Bilo koja država EFTA koja se povuče iz Konvencije o osnivanju Evropskog udruženja slobodne trgovine će, *ipso facto*, istog dana kada povlačenje stupa na snagu, prestati da bude Strana u ovom sporazumu.

#### Član 44.

##### ***Stupanje na snagu***

1. Ovaj sporazum podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju u skladu sa ustavnim zahtevima Strana. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod depozitara.

2. Ovaj sporazum stupa na snagu 1. aprila 2010. godine u odnosu na one Strane koje su deponovale svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja kod depozitara ili ga

obavestile o privremenoj primeni, najmanje dva meseca pre tog datuma, pod uslovom da je Republika Srbija među tim Stranama.

3. U slučaju da ovaj sporazum ne stupi na snagu 1. aprila 2010. godine, on će stupiti na snagu prvog dana trećeg meseca nakon što Republika Srbija i najmanje jedna država EFTA deponuju svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja kod depozitara ili ga obaveste o privremenoj primeni.

4. U odnosu na državu EFTA koja deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja nakon što ovaj sporazum stupi na snagu, on će stupiti na snagu prvog dana trećeg meseca po deponovanju njenog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

5. Ukoliko to dozvoljavaju njene ustavne odredbe, Republika Srbija ili bilo koja država EFTA može privremeno da primenjuje ovaj sporazum do ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja te Strane. O privremenoj primeni ovog sporazuma obaveštava se depozitar.

6. Ovaj sporazum neće stupiti na snagu ili se privremeno primenjivati između Republike Srbije i neke države EFTA, ukoliko ne stupi na snagu dopunski sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima između Republike Srbije i te države EFTA, ili se isti ne primenjuje privremeno u isto vreme. Ovaj sporazum će ostati na snazi između Republike Srbije i te države EFTA, sve dok je na snazi dopunski sporazum između njih.

Član 45.

***Depozitar***

Vlada Norveške vrši dužnost depozitara.

U POTVRDU ČEGA, dolepotpisani ovlašćeni predstavnici potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u Ženevi, 17. decembra 2009. godine, u jednom originalu. Depozitar prosleđuje overene primerke svim Stranama.

Za Republiku Srbiju

.....

Za Island

.....

Za Kneževinu Lihtenštajn

.....

Za Kraljevinu Norvešku

.....

Za Švajcarsku Konfederaciju

.....